

แนวคิด ทฤษฎี และแนวทา การศึกษาการเมืองท้องถิ่น

ปฐมบทแห่งโครงสร้างอำนาจและวัฒนธรรมทางการเมือง

3 สำนักคิด: สัมพันธภาพระหว่างการเมืองท้องถิ่นกับประชาธิปไตย

คัดค้านการปกครองท้องถิ่น (Anti-Local)

หลักการ: เน้นรวมศูนย์อำนาจ
(Centralization) ส่วนกลาง

มุมมอง: ท้องถิ่นมีลักษณะเป็น
คณาธิปไตย ขัดแย้งกับประชาธิปไตย
ระดับชาติ (อ้างอิง: Georges
Langrod, Leo Moulin)

ท้องถิ่นต้องถูกควบคุม (Controlled Local)

หลักการ: แบ่งอำนาจ
(Deconcentration) ส่วนภูมิภาค

มุมมอง: ท้องถิ่นเป็นเพียงกลไก
การบริหารของรัฐบาลกลาง
ปกป้องประโยชน์คับแคบ

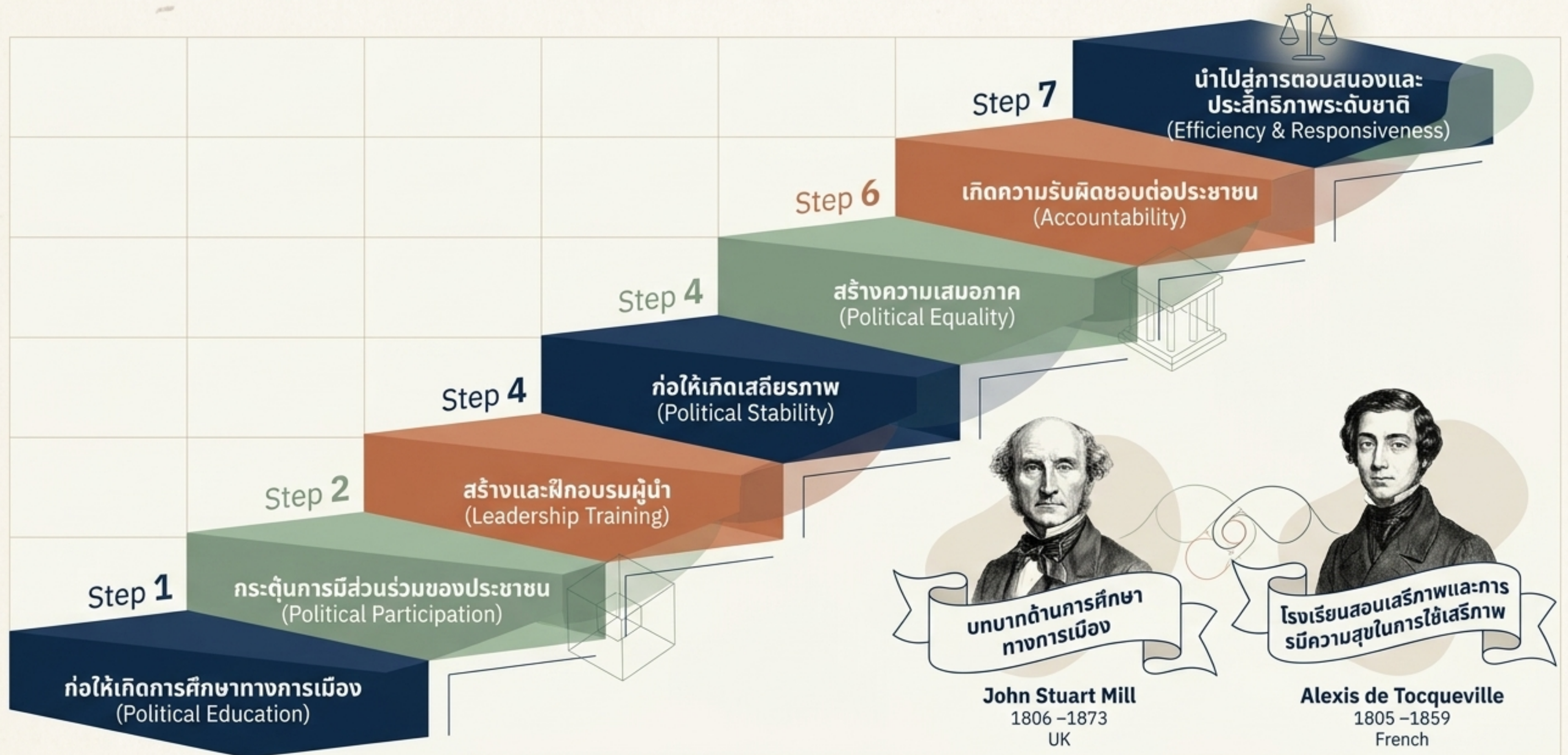

รากฐานของประชาธิปไตย (Foundation of Democracy)

หลักการ: กระจายอำนาจ
(Decentralization) ส่วนท้องถิ่น

มุมมอง: ท้องถิ่นเป็นเงื่อนไขจำเป็น
สำหรับประชาธิปไตยระดับชาติ
(อ้างอิง: John Stuart Mill,
ธเนศวร เจริญเมือง)

สำนักแห่งเสรีภาพ: 7 บทบาทสำคัญของการเมืองท้องถิ่น

กายวิภาคของประชาธิปไตยท้องถิ่น (Anatomy of Local Democracy)

ความท้าทายเชิงโครงสร้าง (Structural Risks)

คลื่นประชาธิปไตย (Huntington's Waves)

การเปลี่ยนผ่านที่อาจเผชิญ
'คลื่นย้อนกลับ' (Reverse Wave) สู่เผด็จการ

กับดักระบอบลูกผสม (Hybrid Regime Trap)

สภาพที่ประเทศติดอยู่ระหว่าง
ประชาธิปไตยกับเผด็จการ
มีการเลือกตั้งแต่ไม่เสรี
สถาบันการเมืองถูกแทรกแซง
ขาดความรับผิดชอบ

ข้อความขัดแย้ง: รัฐรวมศูนย์อำนาจ VS การกระจายอำนาจ

รัฐรวมศูนย์ (Over-Centralized State)

- **กลไกหลัก:** ใช้ความรุนแรงและลัทธิชาตินิยม (วาทกรรม)
- **มุมมองมาร์กซิสต์ (Karl Marx):** รัฐคือเครื่องมือของชนชั้นนายทุนผู้กดขี่ในยุคทุนนิยม (การต่อสู้ทางชนชั้นและมูลค่าส่วนเกิน)

VS

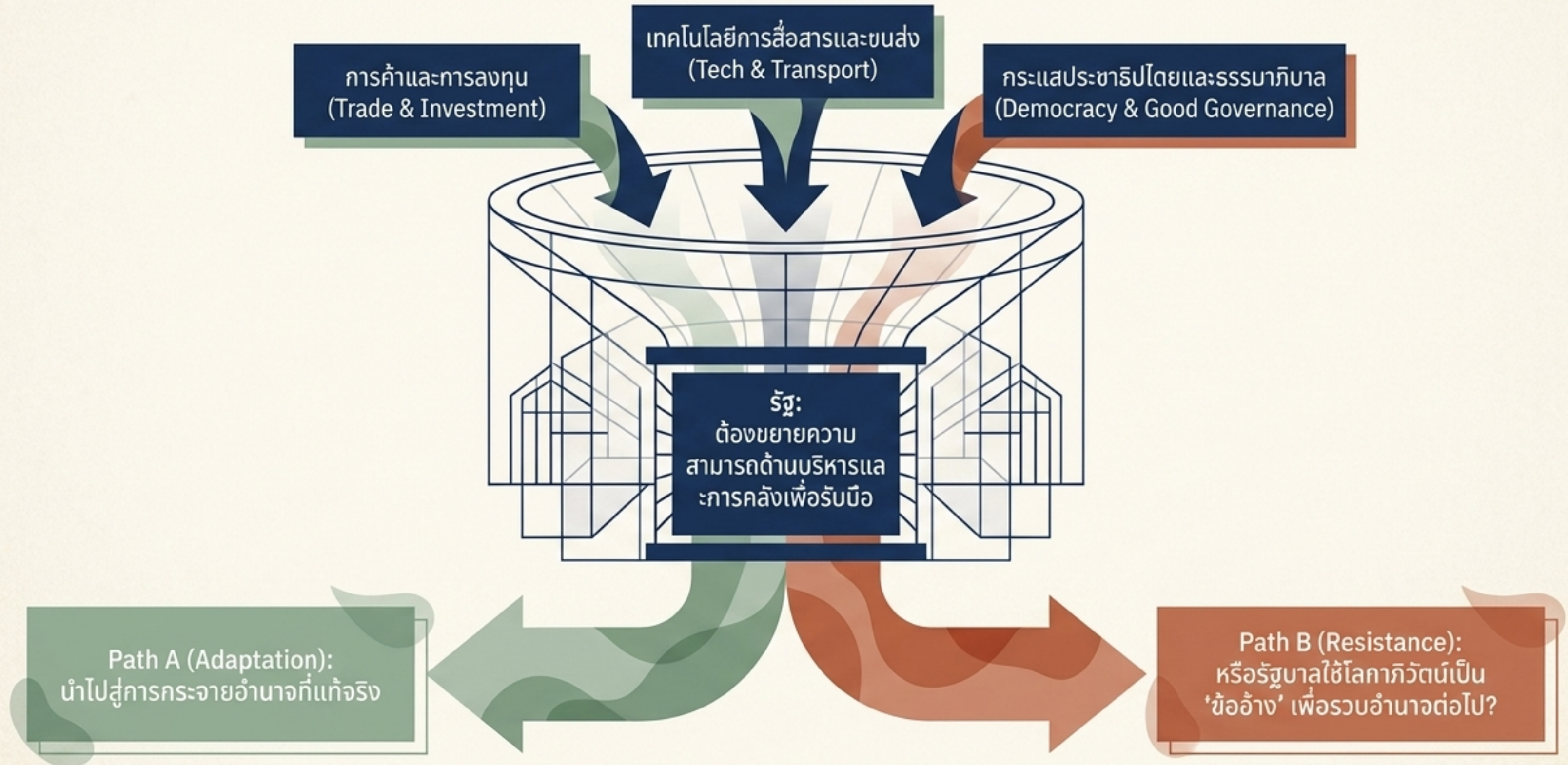
การกระจายอำนาจ (Decentralization)

- **แรงขับเคลื่อน:** การเปลี่ยนบทบาทรัฐจากการรักษาความมั่นคง สู่การตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ
- **ความจำเป็น:** ประเด็นทางสังคมซับซ้อนขึ้น การรวมอำนาจเบ็ดเสร็จไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรที่หลากหลายได้ (Participatory Democracy)

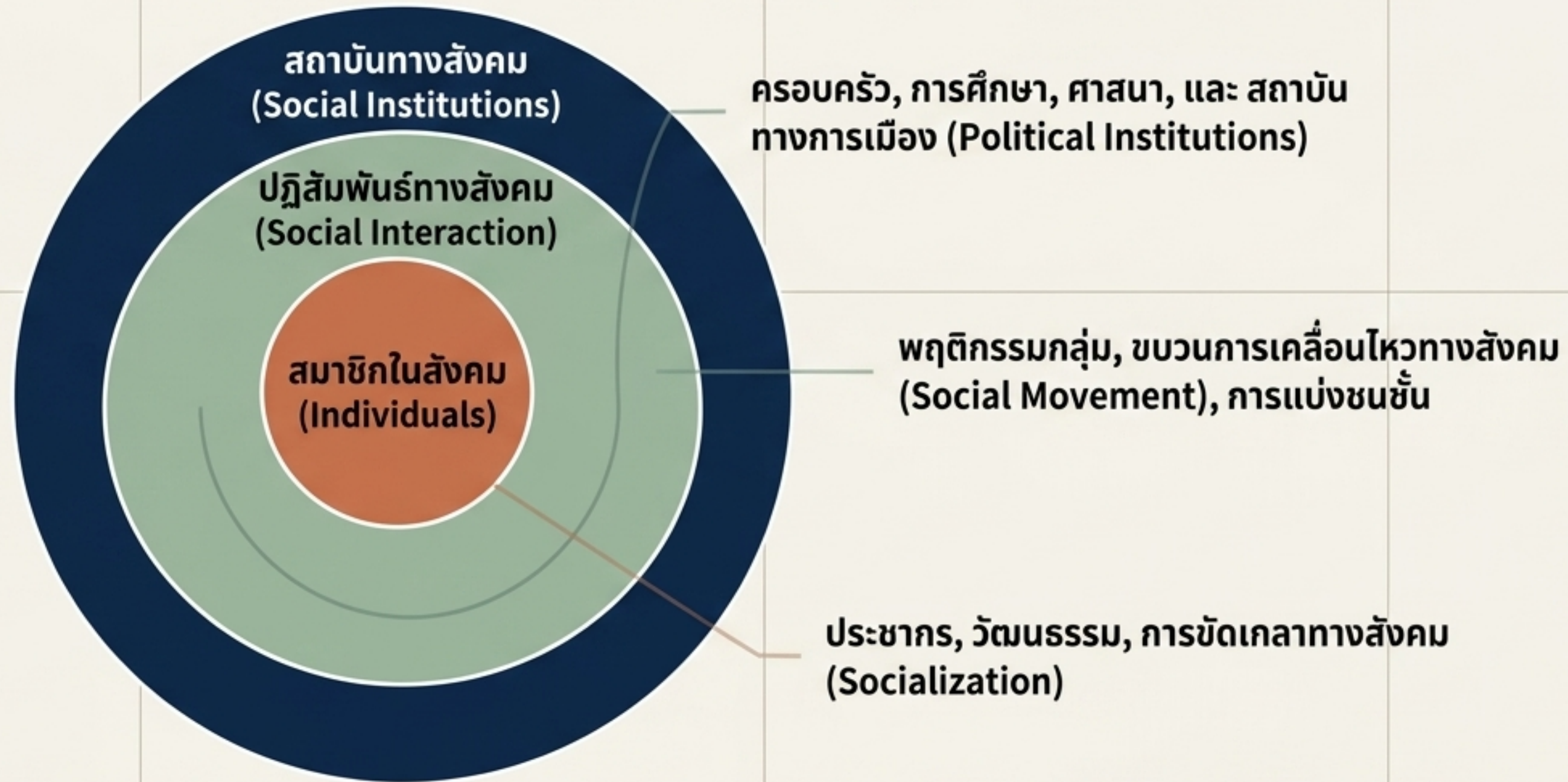
บทเรียนว่าด้วยรัฐรวมศูนย์ไทยต่อท้องถิ่น (The Thai Over-Centralized State)

แรงกดดันจากโลกาภิวัตน์ (The Pressure of Globalization)

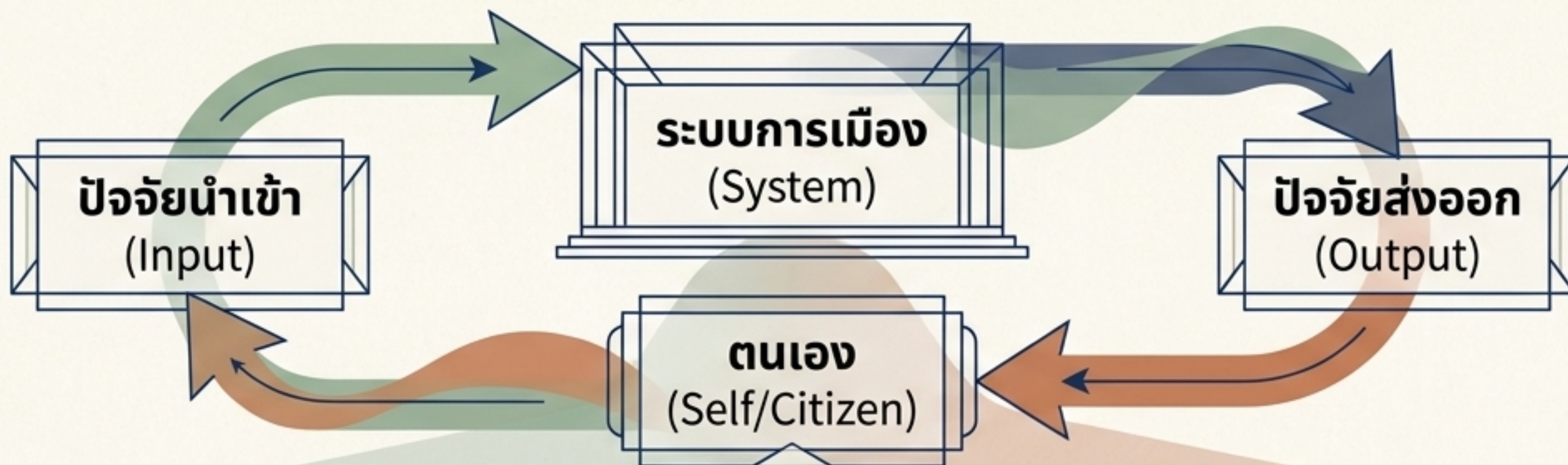
เลนส์ทางสังคมวิทยา: จากโครงสร้างสู่พฤติกรรมมนุษย์ (The Sociological Lens)

พฤติกรรมทางการเมืองไม่ได้เกิดขึ้นลอยๆ แต่ถูกนิยามและขัดเกลาโดยโครงสร้างทางสังคม (Herbert Spencer, Talcott Parsons)

การก่อตัวของวัฒนธรรมทางการเมือง (Defining Political Culture)

แบบอย่างของทัศนคติและความโน้มเอียง (Predispositions) ที่บุคคลมีต่อระบบการเมือง (Almond, Verba)

ความโน้มเอียงทางการเมือง 3 มิติ (The Citizen's Lens)

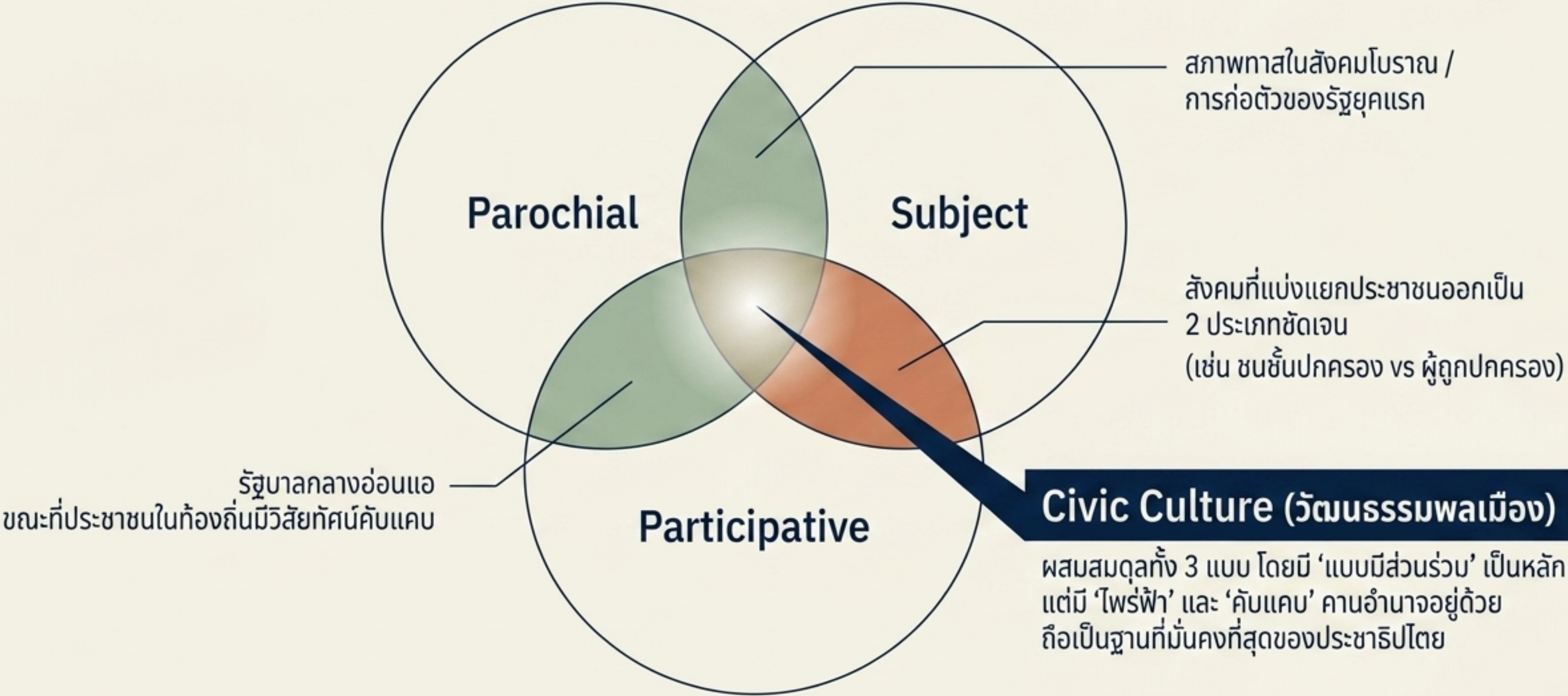
- 1. **การรับรู้ (Cognition):** ทราบและเข้าใจข้อมูลการเมืองหรือไม่?
- 2. **ความรู้สึก (Affection):** ชอบหรือไม่ชอบระบบนี้?
- 3. **การประเมินค่า (Evaluation):** ตัดสินว่านโยบายรัฐดีหรือไม่ดี?

*Note: ท่าทีเหล่านี้ 'ไม่เป็นอิสระ' แต่ถูกขัดเกลามาทางสังคมแล้ว

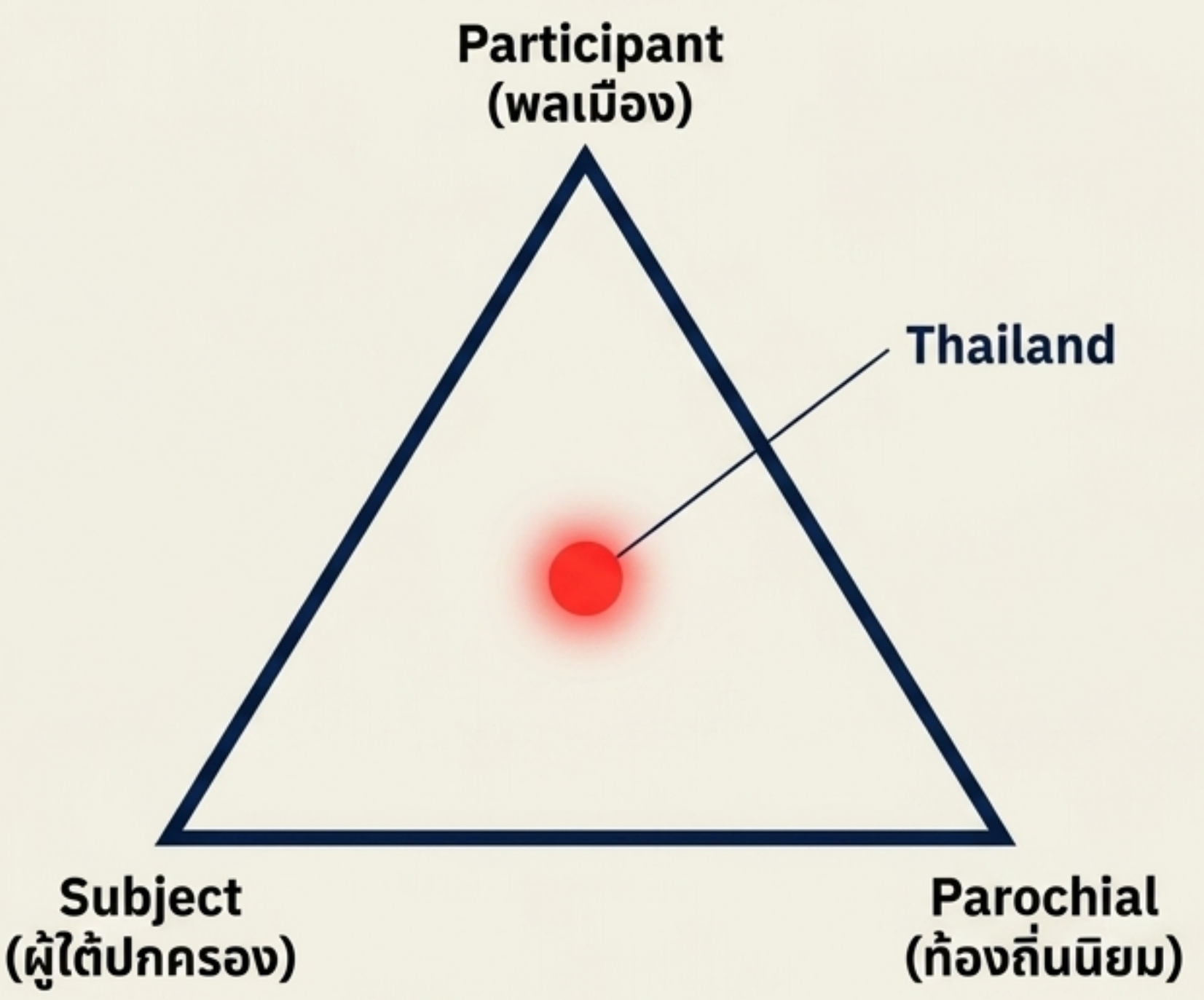
3 ตัวแบบบริสุทธิ์ (The 3 ‘Pure Models’ of Political Culture)

	ระบบการเมือง (System)	Input	Output	ตนเอง (Self)
Parochial (ท้องถิ่นนิยม) คนแทบไม่มีความสัมพันธ์กับการเมือง ไม่มีสำนึก ไม่สนใจสิ่งนอกพื้นที่ (สังคมดั้งเดิม)				
Subject (ผู้ใต้ปกครอง) รับรู้ประเมินค่าได้ รอนโยบายจากรัฐ แต่ไม่คิดว่าตนเองควรมีอิทธิพลต่อรัฐ				
Participative (แบบพลเมือง) กระตือรือร้นในการมีส่วนร่วม รู้สึกว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจการเมือง				

สู่โลกแห่งความจริง: วัฒนธรรมการเมืองแบบผสม (Mixed Cultures)

พิภพวัฒนธรรมการเมืองท้องถิ่นไทย (Mapping the Thai Context)

The “Adapted Mixed Model” (ตัวแบบผสมที่ปรับใช้)
จุดสีแดง (Thailand): ประเทศไทยไม่ได้ใช้ตัวแบบ บริสุทธิ์แบบใดแบบหนึ่ง
Subject (ผู้ใต้ปกครอง): ยังเด่นชัด ประชาชนรับรู้ การเมืองแต่มีท่าทียอมรับมากกว่ารุก
Participant (พลเมือง): ปรากฏชัดในเขตเมือง กลุ่มการศึกษา และ NGO
Parochial (ท้องถิ่นนิยม): ยังมีร่องรอยในบางชุมชน ชนบท ที่ยึดโยงเครือญาติมากกว่ารัฐส่วนกลาง

ลักษณะเฉพาะของการเมืองท้องถิ่นไทย (Characteristics of the Thai Model)

ข้อจำกัดของแนวคิดวัฒนธรรมการเมือง (Limitations of the Cultural Lens)

1. เน้นเสถียรภาพมากกว่าเสรีภาพ

เอื้อต่อเสถียรภาพทางการเมืองมากกว่าคุณค่าเชิงลึก
ของประชาธิปไตย

2. ผลสะท้อน ไม่ใช่สาเหตุ

วัฒนธรรมการเมืองอาจเป็น 'ผลผลิต'
ที่สะท้อนจากระบบการปกครองที่บิดเบี้ยว ไม่ใช่สาเหตุตั้งต้น

3. ความไม่เพียงพอในบริบทไทย

- นำไปสู่ข้อสรุปที่ผิวเผิน เช่น:
- การแบ่งแยกสังคมเมืองและชนบทอย่างเหมารวม (สองนคราประชาธิปไตย)
 - การกล่าวหาว่าประชาชนมี 'จิตสำนึกแบบไพร่'
 - ข้ออ้างที่ว่าไทย 'ยังไม่พร้อมสำหรับประชาธิปไตย' เพราะระบบอุปถัมภ์

บทสรุป: สองแนวทางเพื่อความเข้าใจที่สมบูรณ์ (Synthesis: Approaches to Studying Local Politics)

Synthesis Takeaway: การเมืองท้องถิ่นที่แท้จริง ไม่ได้อยู่แค่ในคูหาเลือกตั้ง (โครงสร้าง) แต่อยู่ในวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ทางอำนาจทุกมิติ (วัฒนธรรม) ความเข้าใจที่สมบูรณ์ต้องมองผ่านทั้งสองเลนส์ควบคู่กัน